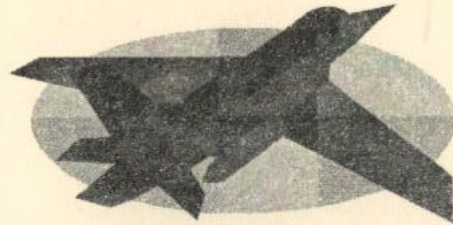

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

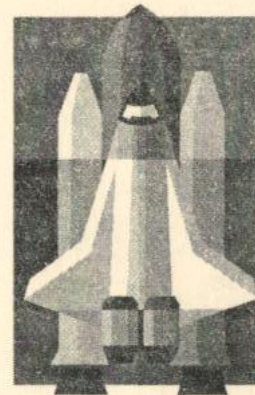

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ**

20-21 квітня 2010 р.

Київ 2010

УДК: 009 (082)

Актуальні проблеми психології діяльності в особливих умовах: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 20-21 квітня 2010 р., Національний авіаційний університет / за заг. ред. О.В. Петренка, О.М. Ічанської. – К. : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк». 2010. – 128 с.

Містить матеріали доповідей щорічної науково-практичної конференції з проблем психології діяльності в особливих умовах.

Організаційний комітет

Голова оргкомітету:

В.П. Харченко, д-р тех. н., проф., заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, проректор з наукової роботи Національного авіаційного університету

Заступник голови оргкомітету:

О.В. Петренко, к. психол. н., доц., завідувач кафедри авіаційної психології, заступник директора Гуманітарного інституту НАУ з наукової роботи

Члени оргкомітету:

О.М. Ічанська, доц.

С.С. Луппо, ст. викл

Л.В. Помиткіна, доц.

О.І. Западенко, викл.

О.В. Сечейко, доц.

Я.І. Пономаренко, зав. лаб.

О.В. Гірчук, ст. викл.

Н.С. Хімченко, викл.

В.В. Злагодух, ст. викл.

Секретаріат конференції

О.В. Гірчук (голова секретаріату)

А.В. Нагайко

*Рекомендовано до друку вченою радою
Гуманітарного інституту НАУ
(Протокол №7 від 14 квітня 2010 р.)*

Динаміка розвитку індивідуально-психологічних особливостей працівників МНС в процесі професіоналізації

Для визначення належності психотизма, нейротизма і екстраверсії до професійно-важливих якостей працівників МНС була проведена їх перевірка на достатність, тобто визначення (за допомогою *t*-критерія Стюдента) наявності відмінностей вираженості даних якостей у груп професіоналів і непрофесіоналів, що дало можливість визначити дані якості як професійно важливі.

У проведеному емпіричному дослідженні були отримані результати, які свідчать про те, що в ході професіоналізації відбувається дезінтеграція таких індивідуально-психологічних особливостей, як екстраверсія, психотизм і нейротизм. Так, на першому році служби спостерігається наявність цілісного комплексу даних індивідуально-особових особливостей, тобто взаємозв'язок екстраверсії і нейротизма ($r = -0,496$, рівень значущості $p < 0,025$); екстраверсії і психотизма ($r = 0,67$, рівень значущості $p < 0,0025$) і нейротизма і психотизма ($r = -0,375$, рівень значущості $p < 0,1$). Після п'яти років служби екстраверсія втрачає взаємозв'язок з нейротизмом ($r = -0,016$, коефіцієнт кореляції статистично незначущий), а у працівників МНС, що прослужили більше 10 років екстраверсія втрачає зв'язок як з нейротизмом ($r = -$

$0,14$, коефіцієнт кореляції статистично незначущий), так і з психотизмом ($r = 0,09$, коефіцієнт кореляції статистично незначущий).

При цьому взаємозв'язок психотизма і нейротизма не тільки зберігається, але і стає прямим.

Отримані дані свідчать про складну динаміку розвитку індивідуально-особових особливостей в процесі професіоналізації. Так, той факт, що екстраверсія втрачає зв'язок з якостями поведінкової і емоційної сфери, може указувати на формування специфічної особової регуляції згідно типу професії. Якщо на першому році служби виявляються наявні індивідуально-особові особливості і на їх основі будується поведінка, то по мірі оволодіння професією поведінка стає практично незалежною від особових якостей, а будується на основі вимог професійної діяльності (навіть якщо наявні індивідуально-особові особливості не відповідають вимогам професійної діяльності). У складних соціономічних видах праці (до яких відноситься і професія рятувальника), пов'язаних з нестандартними ситуаціями, підвищеною відповідальністю і відсутністю чітко заданого алгоритму виконання трудових функцій саме дезінтегрованість вказаних якостей може забезпечити успішність професійної діяльності, коли у разі потреби можливі різні поєднання їх вираженості.